

રોજરોજ પાણી બચાવો

“હું મારાં દાંત સાફ કરું છું
ત્યારે પાણી બંધ રાખું છું.”

રોજના ૩૨ લીટર પાણીનો જથ્થો બચાવો

“રાજ્યનું પાણી બચાવવા
હું જે પણ થઈ શકે તે તમામ
પ્રયત્નો કરું છું.
આપ પણ મદદ કરી શકો.”

જળને લગતી પરિસ્થિતિ રાજ્ય માટે હંમેશાં પડકારરૂપ રહી છે. ઘણાં શહેરો, ખેતરો અને ઉદ્યોગો જ્યારે જ્યારે દુકાળ પડે છે ત્યારે મોટા પ્રમાણમાં મુશ્કેલી અનુભવે છે અને આથી રાજ્યના જળ સંગ્રહો અને વિતરણ વ્યવસ્થા ઉપર ઘણું દબાણ આવે છે.

પર્યાવરણમાં ફેરફારને કારણે આ પ્રશ્ન વધારે વિકટ બનતો જાય છે. રાજ્યના ઘણા ભાગોમાં જળની તીવ્ર અછત વાસ્તવિકતામાં ફેરવાતી જાય છે. તે જોતાં પાણી બચાવવાના આપના પ્રયત્નો પરિસ્થિતિમાં નોંધપાત્ર સુધારો લાવી શકે.

આપ જે રીતે પાણી વાપરો છો –ઘરમાં તથા બહાર- તે અંગે પુનઃવિચારણા કરવાથી આપણે મર્યાદિત પાણી પુરવઠાને વધુને વધુ સમય સુધી અને વધુને વધુ વિસ્તારો સુધી પહોંચાડવામાં મદદરૂપ થશો અને આપણને જ્યારે જોઈએ ત્યારે પાણી મળતું રહેશે.

પાણી મર્યાદિત પ્રમાણમાં હોવાથી અને રોજબરોજના વપરાશમાં આપણા માટે અત્યંત જરૂરી હોવાથી જળસંરક્ષણ ખૂબ જ જરૂરી બન્યું છે. આ સાથે જણાવેલ જળસંરક્ષણ અંગેની કેટલીક બાબતો ઘર અને બહાર અમલમાં મૂકવાથી આપ પણ રોજરોજ પાણી બચાવવા મદદરૂપ થઈ શકશો – દુષ્કાળ હોય કે ન હોય.

ઘરમાં પાણી બચાવવા અંગે -

પાણીનો લીકેજ અટકાવવા માટે

નાના નાના લીકેજને કારણે ઘણું પાણી વહી જાય છે. પાણીની ચકલીમાંથી સતત નીકળતી ધાર રોજના ૨૮૦ લીટર જેટલું પાણી જવા દે છે. આથી લીક થતી ચકલીઓનું તાત્કાલિક સમારકામ કરાવીએ.

જો ગરમ પાણી લીક થતું હોય તો પાણીની સાથોસાથ ઉર્જાનો પણ વ્યય થાય છે. આથી તાકીદે લીકેજ અટકાવીએ.

પાઇપલાઇનમાંથી થતું લીકેજ

સામાન્ય રીતે સાંધાઓ આગળ વધુ લીકેજ (ઝમણ) શોધી કાઢીને દુરસ્ત કરીએ.

નળમાંથી થતું લીકેજ

સામાન્ય રીતે નળમાંથી લીકેજ વધારે પ્રમાણમાં થતું હોય છે. જે વાઇસરના ખરાબ થઇ જવાને કારણે હોય છે. આથી પાણીનો વપરાશ કરતાં ઉપકરણો/સાધનો બંધ કરી આવી લીકને ધ્યાનથી સાંભળો. વર્ષમાં તમામ નળ ઓછામાં ઓછાં બે વાર ચકાસીએ અને ખાતરી કરીએ કે નળ યોગ્ય રીતે કામગીરી કરે છે.

રસોડું

- ચાલુ પાણીએ શાકભાજી સાફ કરવાને બદલે તપેલામાં કે બાસ્કેટમાં લઇને સાફ કરીએ.
- માત્ર વાસણ વીછળતી વખતે જ પાણીનો નળ ચાલુ કરીએ.

બાથરૂમ

- દાંત સાફ કરતી વખતે તથા હાથ પર સાબુ લગાડતી વખતે નળની ચકલી બંધ રાખીએ.
- જો કુવારાથી સ્નાન કરતાં હોવ તો ટુંકો સમય કુવારો ચાલુ રાખીએ.
- પાંચ મીનીટથી ઓછો કુવારો ચાલુ રાખ્યો હોય તો સ્નાન દીઠ ૬૦ લીટર પાણી બચી શકે.
- જો બાથટબથી ન્હાતા હોવ તો અડધાથી વધારે ભરશો નહિ.
(આનાથી સ્નાન દીઠ ૪૦-૬૦ લીટર પાણી બચાવી શકાય.)

કપડાં ધોવા માટે

- હાથથી કપડાં ધોતાં હોવ તો કપડાંને સાબુ લગાડી ચોળ્યા પછી ખંખોળતી વખતે જ પાણી ચાલુ રાખીએ.
- વોશીંગ મશીન વાપરતા હોવ તો કુલ લોડથી વોશીંગ મશીન ચાલુ કરીએ.

ઘરની બહાર પાણી બચાવવા અંગે -

સફાઈ

- ચોક, પરસાળ, વરંડા, ગેરેજ, વોક-વે વગેરેની સફાઈ માટે પાણીને બદલે ઝડુનો ઉપયોગ કરીએ.
- વાહનોની સફાઈ માટે ડોલ ભરીને રેડવાને બદલે સ્પંચ/કપડાંની મદદથી સફાઈ કરીએ.

લોન માટે

- સવારે અને સાંજે જ્યારે તાપમાન નીચું હોય ત્યારે લોનમાં પાણીનો છંટકાવ કરીએ.
- જો આપ સ્પ્રિન્કલર (ફુવારા પદ્ધતિ)નો ઉપયોગ કરતા હોવ તો તેને અવારનવાર ચકાસતાં રહો અને સ્પ્રિન્કલરને એ રીતે ગોઠવો કે જેથી પાણી માત્ર લોનને જ મળે અને નહિ કે આપના ઘરની દિવાલોને અથવા રસ્તાને. આ માટે ફરતી નોઝલનો વપરાશ કરવાથી પાણી બચશે.
- વૃક્ષો, છોડવાઓ અને ફૂલોને પાણી આપતી વખતે ડ્રીપ (ટપક પદ્ધતિ)નો ઉપયોગ કરવાથી વધુ પાણી બચાવી શકાશે.
- તંદુરસ્ત અને ઘટ્ટ લોન માટે પાણી ઊંડે સુધી જાય પણ ઓછા સમય માટે જાય તે વધુ જરૂરી છે.
- દુષ્કાળ સમયમાં પણ ટકી રહે તેવા વૃક્ષો અને છોડવાઓ વાવીએ.

લોક જાગૃતિ અર્થે પ્રકાશિત.